

არქიმანდრიტი მიქაელ ეჯიბიშვილი
სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი, სა-
ბერძნეთის მართლმადიდებელი ეკლესია

პრომის ბაზარი, დასაქმების პრობლემები

ნებისმიერი ქვეყნის მოსახლეობის უმრავლესობისათვის დასაქ-
მება წარმოადგენს ცხოვრების ერთ-ერთ უდიდეს და უმნიშვნელო-
ვანეს ნაწილს სხვა დანარჩენ, ასევე აუცილებელ კომპონენტთან
ერთად. ხშირად დასაქმებას იძულებით სამუშაოსთანაც აიგივებენ,
როდესაც მავანნი თავს არიდებენ მუშაობას.

დღევანდელ კოსმოპოლიტურ მსოფლიოში მოსახლეობის რაო-
დენობის გეომეტრიული პროგრესიით ზრდისა და უახლესი ტექნო-
ლოგიური მიღწევების გამო, იზრდება როგორც დასაქმების მსურ-
ველთა, ასევე იმ ადამიანთა რიცხვიც, რომლებიც სამსახურის და-
კარგვის მუდმივი საშიშროების წინაშე დგანან. თანამედროვე ტექ-
ნოლოგიურმა მიღწევებმა, რომლებმაც თითქოსდა შეამცირეს საქ-
მის მწარმოებელთათვის ზედმეტი დანახარჯები და შესაბამისად გა-
აუმჯობესეს ამა თუ იმ საქმის წარმოება, მეორე მხრივ, მნიშვნე-
ლოვნად გააუარესეს ამქვეყნად ყველაზე ღირებულის, სამყაროს
ქმნილებათა გვირგვინის, ადამიანის ყოველდღიური ყოფა. ადამიანი,
რომელიც მუდმივად ეძებს საკუთარი თავის რეალიზების საშუალე-
ბას თუ უბრალოდ ყოველდღიური მატერიალური პრობლემების
მოგვარებისათვის იბრძვის, თითქოს ზედმეტი გახდა, რაც ნითელ
ხაზად გასდევს 20-ე და 21-ე საუკუნეებს და ტექნიკური და მატერი-
ალური პროგრესის პარალელურად ადამიანთა ცხოვრების სულიერი
რეგრესით ხასიათდება. რობოტადქცეული ტექნოკრატული მსოფ-
ლიოს წარმომადგენელი ადამიანები ვეღარ ხვდებიან, რომელი მხა-
რე აირჩიონ. ამიტომ დასაქმების ასეთი ტოტალური პრობლემა ხში-
რად სვამს კითხვას: საჭიროა ამდენი ადამიანის არსებობა ამქვეყ-
ნად? მაგრამ ვინაიდან კონკრეტული ფაქტები, რომელთა წინაშეც
დგას დღევანდელი მსოფლიო (დასაქმების პრობლემა, უმუშევრობა,
შემოსავლების სიმცირე და მრავალი სხვა) ერთ დიდ, გლობალურ
პრობლემად გვევლინება, შევეცდებით შეძლების-დაგვარად განვიხი-
ლოთ ის ძირითადი ასპექტები, რომლებიც ადამიანის დასაქმების
ჩვენში არსებულ თუ საზოგადო პრობლემებს ეხება.

დასაწყისითვის გვსურს, ყურადღება შევაჩეროთ ცნობილი სოციოლოგის, ლონდონის ეკონომიკისა და პოლიტიკურ მეცნიერებათა სკოლის ხელმძღვანელის, კემბრიჯის უნივერსიტეტის პროფესორის, Anthony Giddens-ის მოსაზრებებზე იმ საკითხებთან დაკავშირებით, რომლებიც ჩვენს საკვლევ თემასთან პირდაპირ კავშირშია:

ფული. ხელფასი ან ყოველდღიური გასამრჯელო ადამიანთა უმრავლესობისათვის ყოველდღიურ მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად ძირითადი წყარო გახლავთ. აღნიშნული შემოსავლის გარეშე გასაკვირი არაა, რომ პრობლემების სიმრავლე უცებ იჩენს თავს.

აქტიურობის დონე. დასაქმება ხშირად წარმოადგენს ადამიანის შესაძლებლობათა რეალიზების საუკეთესო საშუალებას. უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება გარემოსაც. ვინაიდან ამ გარემოს გარეშე თვითრეალიზების საშუალება გაცილებით ნაკლები და შეზღუდულია.

დროის ორგანიზება. მათთვის, რომელთაც ჩვეულებრივი, ყოველდღიური, სამსახური აქვთ, ყოველი დღე ჩვეულებრივ ყალიბდება სამსახურის რითმების გათვალისწინებით. რამდენადაც დატვირთული არ უნდა იყოს ის, ასეთ ადამიანებს მაინც აქვთ საკუთარი დღის ორიენტაციის შეგრძნება. ხოლო მათ, რომლებიც დაუსაქმელები არიან, მოშვებულობის, უიმედობისა და სასონარკვეთილების უმნიშვნელოვანესი პრობლემა ანუხებთ და დროსაც აპათიურად შეიგრძნობენ.

სოციალური ურთიერთობები. სამსახურეობრივი გარემო ხშირად იწვევს ადამიანთა შორის მეგობრული ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და სხვებთან ერთად რაიმე საზოგადოებრივი, საერთო საქმის კეთებას. როგორც კი ამ სამსახურს შორდება ადამიანი, ნაცნობთა და მეგობართა რაოდენობა, რომლებთან ერთადაც მუშაობდა, მცირდება [2, 341].

შრომის ბაზარი. შრომის ბაზრის არსებობა, რომელიც დასაქმების უმნიშვნელოვანეს ნაწილსა და საფუძველს წარმოადგენს, პირდაპირ კავშირშია ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებასთან, სწორად წარმართულ ეკონომიკურ პროცესებთან, მჭიდრო ეკონომიკური ხასიათის კავშირებთან და პირველ რიგში, სამთავრობო დონეზე განხილულ, წარმოებულ და მოქმედებაში მოსულ სწორ, ეფექტურ და მომგებიან სოციალურ-ეკონომიკურ კანონმდებლობასთან. როდესაც ქვეყანაში წარმოება ამა თუ იმ დონეზე ნორმალურად მიმდინარეობს, აუცილებელია წარმოებული პროდუქციის შემდგომი რეალიზაცია ბაზრის საშუალებით, ასევე ამ რეალიზაციისათვის აუცილებელი სხვა კომპონენტების მოძიებაც, როგორებიცაა მომუშავეთა და-

ქირავება და ამ პროცესის გაუმჯობესება [1, 131]. შრომის ბაზარი არ არის, ყოველ შემთხვევაში არ უნდა იყოს ორიენტირებული მხოლოდ ერთი რომელიმე მხარის მოგებაზე. ეს რთული, მაგრამ საჭირო და აუცილებელი დონეა, შემადგენელი ნაწილია ქვეყნის ან ქვეყნების საერთო ეკონომიკური სისტემისა, სადაც განერილია ყველა შემადგენელი კომპონენტი, ყოველი მომსახურის ფუნქცია, მოვალეობა და პასუხისმგებლობა. განერილია ყველაფერი პროდუქციის წარმოებიდან მის სრულ რეალიზაციამდე მოგებისა ან ნაგების გათვალისწინებით. ანუ შრომის ბაზარი, სწორად გათვლილი პოლიტიკის შემთხვევაში, თავად აწესრიგებს თუ როგორ უნდა მოხდეს პროდუქციის მოხმარება ისე, რომ რაც შეიძლება ნაკლები დანაკარგი ჰქონდეს და მოგებაც შესაბამისი იყოს. ვინაიდან სწორედ ამ პროცესებზეა დამოკიდებული ბაზრის ყოველი შემადგენელი რგოლის ფუნქციონირება, ადამიანთა დასაქმება ან უმუშევრობა. თავისთავად ცხადია, რომ აღნიშნულ ადამიანებს თავად აქვთ გარკვეული სახის მოტივაცია საქმის კარგად წარმოებისათვის – დაწყებული დამსაქმებლიდან, რომელიც ამ პროცესების სულისჩამდგმელია და ცდილობს რაც შეიძლება მეტი მოგება ნახოს, დამთავრებული რიგითი მუშით, რომლის ძირითადი მიზანიც გახლავთ, რომ მან სამსახური არ დაკარგოს და უმუშევარი არ დარჩეს, ანუ სოციალური პრობლემების წინაშე არ აღმოჩნდეს. შრომითი ბაზრის სწორად წარმართვას სწორედ ამ ყველა რგოლის შეწყობილი მუშაობა სჭირდება. შეიძლება ითქვას, რომ ყოველი მოქმედი ადამიანი მეორე ადამიანის ხილია და გარკვეულწილად მასზეა დამოკიდებული. ისევე როგორც ჯაჭვში, როდესაც ერთი რგოლი ვარდება, ჯაჭვი უფუნქციო ხდება, რადგან სრული აღარაა. თუმცა ეს მხოლოდ მედლის ერთი მხარეა. უმნიშვნელოვანეს საკვანძო საკითხს წარმოადგენს შრომითი ბაზრისათვის ქვეყნის ეკონომიკური დონე, საკანონმდებლო ბაზა, ქვეყნის ეკონომიკური პოტენციალი. საკანონმდებლო ბაზა ხშირად სასიცოცხლო მნიშვნელობისაა, ვინაიდან ძალზედ ბევრ, ძირითადად აღმოსავლეთის ქვეყნებში, აღნიშნული საკანონმდებლო ბაზები ისეა შედგენილი, რომ მხოლოდ „ძლიერთა ამა ქვეყნისათა“-ს ინტერესებს ემსახურება და შესაბამისად შრომითი ბაზარიც მათ განკარგულებაშია. რაც შესაბამისად არ იძლევა ჯანსაღი კონკურენციის შესაძლებლობებს და თვით ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების მარჯვენალებიც ძალზედ დაბალია ან ძალზედ მცირე ტემპებით მიიწევიან წინ.

უმუშევრობა. სწორედ ასეთ ქვეყნებში არსებულ დასაქმებისა და უმუშევრობის პრობლემებს შევხებით ჩვენც. როგორც ცნობი-

ლია, უმუშევრობის ძირითადი მიზეზი ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების შეფერხება და შრომითი ბაზრის რღვევაა, როდესაც ბაზარზე მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის დარღვეულია თანაფარდობა. ამასთანავე მოსახლეობის გარკვეული ნაწილისთვის არ არსებობს დასაქმების საშუალება, ფაქტობრივი სამუშაო ადგილების არ არსებობის გამო [1, 144]. თუმცა უმუშევრობის განსაზღვრა არც თუ ისე ადვილი საქმე გახლავთ. ვინაიდან უმუშევრობა ნიშნავს ისეთი საქმის არქონას, რომელშიც ადამიანი გასამრჯელოს იღებს. შესაძლოა, ადამიანს ასევე ჰქონდეს პერიოდული, სეზონური სამუშაოები წელიწადის სხვადასხვა დროს, რომლებიც არ შეიძლება ჩაითვალოს მუდმივ სამუშაოდ, რომელზეც ადამიანის საარსებო პრობლემების მოგვარება იქნება დამოკიდებული.

ზოგიერთი სოციოლოგი უმუშევრებს ორ კატეგორიად განიხილავს: ერთნი, რომელთაც აქვთ სურვილი ჰქონდეთ სამსახური, მაგრამ უიმედობის გამო რომ ვერ იპოვიან ასეთ სამსახურს, აღარ ეძებენ მას. და მეორე კატეგორია, რომლებსაც არ შეუძლიათ სამსახურის შოვნა, მათი სურვილის მიუხედავად [2, 443].

უმუშევრობის დონე გაცილებით მაღალია მამაკაცებში, ვიდრე ქალებში და გაცილებით მეტი – ეროვნულ უმცირესობებში. თანამედროვე სამყაროში არსებულმა უმუშევრობამ ძალზედ დიდი ზეგავლენა მოახდინა ახალგაზრდებზე. 16-19 წლის ასაკში უმუშევრობა დაახლოებით 20%-ია. ეს პროცენტული მაჩვენებელი ხელოვნურადაა გაზრდილი, ვინაიდან მოიცავს იმ სტუდენტებსაც, რომლებიც სწავლის პარალელურად მუშაობდნენ. ხოლო თანამედროვე უმუშევრობის პირობებში მათაც შეექმნათ დასაქმების პრობლემა [4, 92]. უმუშევრობის გამოცდილება ძალზედ შემანუხებელია მათთვის, რომლებიც მიჩვეულნი არიან მუდმივი სტაბილური სამსახურის ქონას. რა თქმა უნდა, შემოსავლების დაკარგვა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და მწვავე ფაქტორია მათი ცხოვრებისათვის, თუმცა ეს პრობლემები განსხვავებულია სხვადასხვა ქვეყანაში, სახელმწიფოს სოციალური მდგომარეობის, უმუშევრობის დონისა და ეკონომიკური სტაბილურობის გათვალისწინებით. მაგალითად, დიდ ბრიტანეთში, ისევე როგორც ევროკავშირის მრავალ ქვეყანასა და აშშ-ში მრავალი თვის ან წლის განმავლობაში უმუშევრები იღებენ სახელმწიფოსაგან უმუშევრებისათვის განკუთვნილ ფულად დახმარებას, რაც გარკვეულწილად ამსუბუქებს მათ მდგომარეობას. შემოსავლების სიმცირემ, თავისთავად ცხადია, შეიძლება ცუდად იმოქმედოს ადამიანთა ცხოვრებაზე მათი მოთხოვნილებების დაკმა-

ყოფილების თვალსაზრისით, მაგრამ ეს სიმცირე არანაირ კავშირში არაა ჯანმრთელობის დაცვასა და იმ სოციალურ დახმარებებთან, რომლებსაც სახელმწიფო აფინანსებს.

უმუშევრობა იმდენად რთული და გადაულახავი პრობლემა გახლავთ, რომ მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში იგი ძირეულ გლობალურ პრობლემებთან ერთად განიხილება [1, 147], ვინაიდან უმუშევრობა არ გახლავთ საზიანო მხოლოდ უმუშევარი ადამიანებისათვის. დასაქმების შეუძლებლობა პირდაპირ კავშირშია ქვეყნის ეკონომიკურ დონესა და ამ დონის მდგრადობასთან. რამდენადაც მაღალია უმუშევრობის დონე, მით ნაკლებია როგორც ოჯახების ფინანსური შემოსავალი, ასევე საბიუჯეტო შემოსავლებიც ქვეყნის ხაზინაში. შესაბამისად ვერც სოციალური შეღავათებისა და დახმარებების გაცემა ხდება ადვილი სახელმწიფოს მიერ. ანუ რაც მეტია უმუშევარი ქვეყანაში, მით ნაკლები ფული აქვს სახელმწიფოს სხვადასხვა რეფორმისა თუ დახმარების განსახორციელებლად. ამასთანავე, უმუშევრობა განაპირობებს ისეთ უარყოფით შედეგებსა და პროგნოზებს, როგორებიცაა: სოციალური დაუცველობა, ჯანდაცვის დაბალი დონე, განათლების (როგორც საშუალო, ისე უმაღლესი) ევროპულ თუ საერთაშორისო დონესთან შეუსაბამობა. ყოველივე ჩამოთვლილი ქვეყანას არასტაბილურ, არამყარ, ბიზნესისა და ინვესტიციებისათვის არასასურველ და არახელსაყრელ სახელმწიფოთა რიგში აყენებს. განათლების დაბალი დონე გარდა იმისა რომ სახელმწიფოს ვერ ეხმარება ეკონომიკურად განმტკიცებაში პროფესიონალთა სიმცირის გამო, ვერც საზღვარგარეთის განვითარებული ქვეყნების უმაღლესი სასწავლებლებისათვის ალებს კარს იქ არსებული მაღალი გადასახადების გამო, გარდა იშვიათი გამონაკლისებისა, როდესაც სტუდენტთა გაცვლის პროგრამას (მაგ., ERASMUS) კონკრეტული უნივერსიტეტები ან სამთავრობო პროგრამები უზრუნველყოფენ, და რომლებიც ყველასთვის არაა ხელმისაწვდომი.

უკანასკნელ წლებში ეს პროგრამები დიდი ინტენსივობით და ძალზედ სწრაფი ტემპებით ხორციელდება. ასობით სტუდენტი იღებს უმაღლეს განათლებას ევროპისა თუ აშშ უმაღლეს სასწავლებლებში, მაგრამ ჩვენს ქვეყანაში არსებული მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობისა და გაზრდილი უმუშევრობის გამო, მრავალი მათგანი სამშობლოში დაბრუნებას ისევ საზღვარგარეთ დარჩენას ამჯობინებს, ვინაიდან თვითრეალიზაციისთვის იქ გაცილებით მეტი შესაძლებლობები არსებობს.

უმუშევრობის დონის მომატების კიდევ ერთი უარყოფითი შე-

დეგი გახლავთ კრიმინალის გაზრდაც. არ არის ძნელი იმის დანახვა, რომ ქვეყანა რომელიც ეკონომიკურად არ არის განვითარებული და სტაბილური, სადაც შავი ბაზრის წილი კანონიკურ ჩარჩოებს 50-60%-ით და მეტით სცდება, კრიმინალიც მაღალია. აქ არ ვსაუბრობთ მხოლოდ იმ დანაშაულებებზე, რომლებიც სისხლის სამართლის კოდექსით ისჯებიან და ზნეობრივი ხასიათი აქვთ ან ადამიანის სიცოცხლის ხელყოფისკენ არიან მიმართულნი. საუბარი გვაქვს ეკონომიკურ ხასიათის დანაშაულებებზე, რომლებიც უმუშევრობის გამო ისედაც მაღალია. მოსახლეობაში ფულის არ არსებობა, დაბალი შემოსავლები, ელემენტარული საარსებო მინიმუმის პრობლემა, თავისთავად იწვევს ეკონომიკური დანაშაულის რაოდენობის ზრდას, გადასახადებისაგან თავის არიდებას ან მათ დამალვას, სამსახურში ისეთი პირების დასაქმებას გაუფორმებლად, რომელთათვისაც სახელმწიფო ბიუჯეტში არანაირ გადასახადს არ იხდის დამსაქმებელი, ვინაიდან ისინი არსად არიან დარეგისტრირებულნი როგორც ამ სამსახურის თანამშრომლები. წინააღმდეგ შემთხვევაში წარმოებული საქონლის გასაღება, მისი კონკურენტუნარიანობის განსაზღვრა ძალიან ძნელი იქნება. რაც ამ წარმოების გაჩერებასა და წარმოებული პროდუქციის დასაწყობებას გამოიწვევს. ამის გამო პროდუქციის თვითღირებულება შესაძლოა მისი გასაყიდი ფასის ტოლი ან უფრო იაფიც იყოს, რაც სწორედ გადასახადების დამალვით მიიღწევა.

უმუშევრობის ასევე ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი უარყოფითი შედეგია ქორწინების რაოდენობათა შემცირება და განქორწინებათა რიცხვის გაზრდა. „მაგალითად 1989 წელს დაფიქსირდა 38.000 ქორწინების ფაქტი, 2010 წელს კი მხოლოდ 13.000. მართალია, 2010 წ. მოსახლეობის საერთო რაოდენობა 1989 წელთან შედარებით დაახლოებით 1087 ათასით შემცირდა, მაგრამ ქორწინებათა რაოდენობა მკვეთრად შემცირებული მოსახლეობის ყოველ 1000 სულზე გაანგარიშებითაც. თუ 1989 წ. მოსახლეობის ყოველ 1000 სულზე მოდიოდა 7 ქორწინება, 2010 წ. ეს მაჩვენებელი 3-მდე შემცირდა. ქორწინებების შემცირებამ, ბუნებრივია, რომ გამოიწვია ოჯახებში ბავშვთა რაოდენობის შემცირებაც. 1979 წ. ბავშვების საშუალო რაოდენობა ერთ ოჯახზე 1,6 ბავშვს, 1989 წ. 1,3 ბავშვს, ხოლო 2010 წ. 1,1 ბავშვს შეადგენდა“ [1, 150].

მეცნიერთა ამ სტატისტიკური გამოკვლევებით ნათლად ჩანს, თუ როგორ იცვლება მყარი ოჯახების რიცხვი უარყოფითი მიმართულებით. თუ კარგად დავაკვირდებით, ვნახავთ, რომ სოციალური

გარემო თანდათან უარყოფითისაკენ იცვლება და ამის მიზეზიც შესაბამისად ადამიანთა შორის ზერელე, ზედაპირული დამოკიდებულებებია ეკონომიკური ხასიათის სხვადასხვა პრობლემებთან ერთად. აღნიშნულმა პრობლემებმა, გაზრდილმა მოთხოვნილებებმა, რომელთაც ადამიანი დღითი-დღე რაოდენობრივად ამრავლებს და ხვეწს, ოჯახები ნგრევის პირას მიიყვანა. მხოლოდ სტატისტიკური მონაცემებით მსჯელობა საზოგადოების მდგომარეობის გასაჯანსაღებლად ვერანაირი საშუალება ვერ იქნება, თუკი არ გავითვალისწინებთ ოჯახთა ნგრევის ძირითად მიზეზებს. უპირველესი ფაქტორი არ გახლავთ უმუშევრობა ან ეკონომიკური კრიზისი. მთავარი პასუხისმგებლობისაგან გაქცევაა ძირითადად მამაკაცთა მხრიდან. თბილისის ერთ-ერთი საშუალო სკოლის 700 მოსწავლიდან დაახლოებით 500 მოსწავლეს არ ჰყავს მამა. ნათელია, რომ ასეთ არასრულფასოვან ოჯახებში გაზრდილი ბავშვების უმრავლესობა აგრესიული, საზოგადოებისადმი შურისძიების სურვილით განმსჭვალულნი არიან. შედარებით უკეთესი მდგომარეობაა, თუკი ოჯახში ბებია-ბაბუა ცხოვრობს. ოჯახი, სადაც 2-3 თაობის წარმომადგენლები ცხოვრობენ, გაცილებით მყარია და თბილი, განსაკუთრებით თუ ასეთ ოჯახებში პატივს მიაგებენ ტრადიციებსაც. ჩვენი მეცნიერების ზემოაღნიშნული მონაცემები მხოლოდ სტატისტიკაა, მხოლოდ შედეგია და სრულად ვერ წარმოაჩენს იმ ძირითად საკვანძო მიზეზებს, რომლებმაც ეს შედეგები გამოიწვიეს. უმუშევრობა, რა თქმა უნდა, უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია ოჯახის სიმყარის შესარყევად, მაგრამ არა მთავარი და განმსაზღვრელი. მიუხედავად უმუშევრობისა, ოჯახში ერთიანობის შენარჩუნებას და საერთო ძალებით გამოსავლის ძიებას ყოველთვის უფრო მეტი შედეგი აქვს, ვიდრე კონფლიქტსა და ამ კონფლიქტის გამო ოჯახის ნგრევას.

ერთ-ერთი ცნობილი ჟურნალი ხუმრობით იმასაც კი წერდა, რომ მეუღლეთა სპეციალობები ოჯახში დღეს ერთი და იგივეაო. ქმრის ახალი სპეციალობაა – დიასახლისობა. ხოლო ცოლის ძველი სპეციალობაა – ასევე დიასახლისობა. აღნიშნული სწორედ უმუშევრობის გაზრდილი დონით არის ნაკარნახევი და სრულიადაც არ ნიშნავს, რომ ამის გამო ოჯახი უნდა დაინგრეს [3, 3].

უმუშევრობის ან დაბალანაზღაურებადი შრომის დამახასიათებელი ნიშანია ასევე **გაფიცვა**. რა არის გაფიცვა? როგორი პარალელის გავლება შეიძლება გაფიცვასა და მუშაობის მცირე დროით შეჩერებას შორის? ზოგიერთი სოციოლოგი თვლის, რომ გაფიცვა შეიძლება ვუწოდოთ დროის იმ მონაკვეთს, როდესაც სამუშაო პრო-

ცესი შეჩერებულია გარკვეული დროის მანძილზე (მაგ. ნახევარ დღეზე მეტ ხანს) და მასში მონაწილეთა რაოდენობა შესაბამისად დიდია. თუმცა გაფიცვის ზუსტი განსაზღვრა ძალზედ ძნელია. იგი შეიძლება განვსაზღვროთ როგორც სამუშაოს შეწყვეტა თანამშრომელთა ერთი ჯგუფის მიერ პრეტენზიების გამოსახატად და სხვადასხვა მოთხოვნათა წამოსაყენებლად (Hyman 1984). გაფიცვა დროებითი ხასიათისაა, ვინაიდან გაფიცულებს სურვილი აქვთ ისევ დაუბრუნდნენ თავის სამუშაო ადგილებს იმავე საქმის მწარმოებელთან. იმ შემთხვევაში თუკი გაფიცულები აღარ აპირებენ სამუშაო ადგილებზე დაბრუნებას და საბოლოოდ ტოვებენ მას, ზემოაღნიშნული ტერმინის გამოყენება არ შეიძლება. ვინაიდან გაფიცვის მიზანი პრეტენზიების მიტანა გახლავთ დამსაქმებელთან, მის დასარწმუნებლად, რომ ამ უკანასკნელმა დააკმაყოფილოს გაფიცულთა მოთხოვნები. ხშირად გაფიცვები იმართება ანაზღაურების მომატების ან სამუშაო საათების შემცირების მოთხოვნით. გაფიცვის ერთ-ერთი მიზეზია ასევე სამუშაო ადგილების შემცირებაც. როდესაც რომელიმე საწარმო ან დაწესებულება ნერგავს ახალ კომპიუტერულ ტექნოლოგიებს და, შესაბამისად, არ ჰყავს სპეციალისტები, იძულებულია, შეამციროს დასაქმებულთა რაოდენობა და ახალი სპეციალისტები მიიღოს. ვინაიდან ძველი თანამშრომლების გადამზადება გაცილებით დიდ ხარჯებთანაა დაკავშირებული, ვიდრე ახალი სპეციალისტების მიღება და ასეთი საშუალებით პრობლემების მოგვარება [1, 151].

ამრიგად, უმუშევრობის დაძლევისა და დასაქმების პროგრამების ასამუშავებლად აუცილებელია შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინება და მიზანმიმართული სისტემური გეგმების განხორციელება:

1. ქვეყნის გეო-პოლიტიკური მდებარეობისა და მდგომარეობის, ასევე ქვეყანაში არსებული საშუალებების გამოყენების გათვალისწინება მოქნილი, ეფექტური საკანონმდებლო ბაზის შესაქმნელად და მის აქტიური მხარდაჭერა სამთავრობო დონეზე.

2. სასამართლო სისტემის დამოუკიდებლობა და მისი გადანყვეტილებების აუცილებელი და სავალდებულო აღსრულება.

3. მჭიდრო თანამშრომლობა სხვადასხვა ქვეყნის ეკონომიკური ხასიათის ინსტიტუტებთან და მათი რჩევების გათვალისწინება და მორგება ქვეყნის ეკონომიკურ შესაძლებლობებთან.

4. დასავლეთის ქვეყნების გამოცდილების გაზიარება. მათი ეკონომიკური მოდელების პირდაპირი თუ ირიბი სახით გადმოღება

და დანერგვა, რომლებიც გარკვეული სახით შეესაბამებიან ქვეყნის რეალურ შესაძლებლობებს.

5. განათლების დონის ამაღლება. სკოლებისა და უმაღლესი სასწავლებლების რესტრუქტურირაცია. უმაღლესი სასწავლებლები-სათვის რომელიმე ევროპული უნივერსიტეტის მოდელის მიცემა და თანდათანობითი აღმასვლა ევროპული დონის ეკონომიკური ხასიათის უმაღლესი სასწავლებლის ჩამოსაყალიბებლად.

6. კადრების გადამზადება. სპეციალისტთა საზღვარგარეთ გაგზავნა კვალიფიკაციის ასამაღლებლად იმ პირობით, რომ სპეციალიზირების შემდეგ მათ ექნებათ სამუშაო ადგილები თავის ქვეყანაში.

თუმცა ზემოთ ჩამოთვლილთაგან უპირველესი და უმთავრესი მაინც საკანონმდებლო ბაზა გახლავთ, რაც ქვეყნის ეკონომიკურ კეთილდღეობას განსაზღვრავს მისი ზედმინევნით შესრულების შემთხვევაში.

დამონშებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. მ. ვანიშვილი, თ. ზარგინავა, ნ. ვანიშვილი, სოციალური პოლიტიკა, თბილისი, 2014.
2. Anthony Giddens, Sociology, London, 1998.
3. Guardian, 6 March, 1996.
4. The Economist, 22 July, 1995.

Archimandrite Michael Ejibishvili
Doctor of Social Sciencies, Church of
Greece

Labour Market, Employment Problems

Summary

Employment for the vast majority of the population of any country is one of the largest and most important parts of life. In today's cosmopolitan world, in parallel with population growth and the latest technological advancement, the number of job-seekers and the number of those facing the constant threat of job loss are increasing. The higher the unemployment rate, the lower the incomes of families and the budget revenues in the state

fund of the country. In addition, unemployment causes such negative consequences and forecasts as social insecurity, low level of health and education.

All of the above puts the country in a series of undesirable and unstable for the investment states.